

ערביי יש"ע – עשר שנות טרור

אהרון יפה

מבוא

פוליטיות¹. גם יעדי הטרור בחו"ל עברו שינוי. מטרות אלה היו מטרות אזרחיות תמימות, ללא הגנה, לעומת מטרות צבאיות באופיין, אשר נגדן פעל במגעיו עם קו בקעת הירדן שהתרחשו באותו זמן במקביל.

הטרור הבינלאומי הפלשתינאי התקדם צעד נוסף מפעולותיו בבקעת הירדן והערבה ומן הפעולות הספורות שביצע דרך גבול רמת הגולן עם סוריה. משהוכו הפלשתינאים קשות בידי הצבא הירדני (ספטמבר 1970 – ספטמבר השחור), הם עברו לפעול מלבנון ודרך גבול הצפון. הטרור התרחב ונכנס לתחומים חדשים משהחל לתקוף מטרות דרך הים (רצח ילדי משפחת הרן ואביהם בנהריה – הפיגוע שבו נתפס סמיר קונטאר) ומאוחר יותר החל לבצע תקיפות אוויריות ("הגילשוניים"). לסיכום – ארגוני הטרור הפלשתינאים ניסו מזלם כמעט בכל זירה אפשרית. עם זאת, הטרור האווירי והטרור נגד מטרות ישראליות ויהודיות בחו"ל זיכה אותם בהד התקשורת הרב ביותר ושירת אותם בדרך המועילה ביותר.

מאמר זה יסכם את פעולות הטרור הפלשתינאי בשנים 1968-1978. המדד העיקרי שלפיו ינותחו פעולות הטרור יהיה במקום הפעולה ובמדד הכמותי של מספר האבידות שנגרמו לקורבן ולתוקף. עם זאת הפעולה לא תנותח על-פי מדד השפעת הפיגועים מבחינה מדינית ופסיכולוגית על דעת הקהל ועל מקבלי החלטות – אף שזהו למעשה עיקר יעדה של פעולת הטרור והצלחתה – אם אכן הייתה כזו.

המאמר יעסוק גם בדרכים שבהן נלחמה מדינת ישראל והביסה למעשה את הטרור הפלשתינאי בחו"ל ואת מבצעיו תוך שימוש מושכל בכוחה, בשירותי הביון המצוינים שלה, ובשיתוף פעולה עם מדינות מערביות נוספות. במלחמה זו נעשה שימוש במרדף אלים וחשאי נגד ראשי הטרור, מבצעיו והתשתיות אותן הקים – ובהקמת מערכי התגוננות פסיביים משוכללים ומיוחדים במינם.

עשר השנים שבין 1968 ל-1978 היו שנים של שיא בפעילות הטרור הפלשתינאי בחו"ל. שיא בנפח הפעילות (מספר התקיפות), שיא בבחירת היעדים (הדמיון והתעוזה) ושיא במעורבות צמרות ארגוני הטרור בפעילות הטרור בחו"ל, בהקצאת המשאבים וכוח האדם המשתתף והמסייע.

נהוג לקבוע את יום ייסוד הפת"ח לתאריך ה-1 בינואר 1965 – בתאריך זה הוא יצא לפעולה המבצעית הראשונה והמחבל מחמוד ח'ג'אזי נתפס לאחר שהניח מטען חבלה קטן במוביל הארצי. שלוש שנים נדרשו לארגוני הטרור מאז ועד להשתלבותם המלאה בפיגועי חוץ. בשנים אלה הקימו בסיסי טרור ורשת של סיעים, בעיקר במדינות אירופה, קשרו קשרים עם ארגוני טרור מקומיים, הכשירו טרוריסטים ואימנו אותם, הקימו "סליקים" לנשק ולחומרי נפץ והכשירו דירות מסתור. בתקופה זו גם אספו מודיעין לקראת מבצע – עד שיצאו לסדרת פיגועים נגד מטרות ישראליות ויהודיות. לפעולות טרור אלה הוצבו היעדים הבאים:

- 1) הצבת הנושא הפלשתינאי על סדר היום בכל פורום מדיני בעולם;
- 2) שיבוש התעבורה האווירית והימית מישראל ואליה;
- 3) זריעת פחד ומבוכה במשרדים ובמוסדות ישראלים ויהודיים ברחבי העולם;
- 4) פגיעה בתיירות, בכלכלה הישראלית ובתדמיתה כמדינה חזקה ומנצחת אחרי מלחמת ששת הימים;
- 5) הפיכת ישראל ומוסדותיה ל"מצורעים" בקרב אומות העולם.

מטרות אלה משתלבות היטב בהגדרת הטרור וממחישות אותו כ"סוג של מאבק אלים... על מנת להשיג מטרות

ד"ר אהרון יפה הוא חוקר במכון לחקר הטרור של המרכז הבינתחומי בהרצליה וחבר הנהלת העמותה לחקר כוח המגן ע"ש ישראל גלילי. א.י. פרסם מאמרים ומחקרים בנושאי גיאוגרפיה והיסטוריה של ארץ ישראל בירחונים ושנתונים בארץ ובעולם.

1. כפי שהגדיר זאת בעו נגור בספרו מבוך הלוחמה בטרור, כלים לקבלת החלטות, המרכז הבינתחומי הרצליה, 2003, ע' 32.

מאפייני הטרור הפלשתינאי

חינה של תוצאות המאבק הפלשתינאי במבט לאחור של כארבעים שנה, לעומת בחינת התוצאות של הטרור הפלשתינאי בחו"ל נותנת בסיס להערכה ישרה וכנה כי הפלשתינאים הצליחו כמעט בכל יעדי הטרור שהציבו לעצמם. הצלחתם החשובה ביותר היא הקמת ישות אוטונומית בעזה ובחלקים משטחי יהודה ושומרון. הטרור הצליח להביא את הבעיה הפלשתינאית אל שולחנם של מקבלי ההחלטות באו"ם, באירופה ובאמריקה. אל נקל ראש בעובדה זו, שהרי מיעוטים אחרים שנאבקו במקביל נכשלו ודי אם נזכיר את הכורדים, הבאסקים, הטופאמרוס בדרום אמריקה ועוד. עם זאת, חוסר יכולתם של הפלשתינאים לעבור את השינוי המתבקש מארגוני טרור וגרילה עירונית לניהול מדינה באמצעים מדיניים מקובלים, הוותיר, עד היום, את "הבעיה הפלשתינית" כפצע מדמם וכאי של חוסר יציבות במזרח התיכון. הנקודה הבעייתית ביותר בהיסטוריה הפלשתינאית מצטיירת היום, למרות הפרספקטיבה ההיסטורית הקצרה, בדחיית ההצעות של הנשיא קלינטון וראש הממשלה ברק על-ידי ערפאת בוועידת קמפ דייוויד (2000), דחייה שהביאה בעקבותיה לפרוץ האינתיפאדה השנייה. סידרת פיגועי ההתאבדות הרצחניים שאפיינה אינתיפאדה זו הביאה לסלידה של העולם הנאור מתופעות הטרור שהשתלב "בהצלחה מרובה" בטרור אלקעידה והטרור שניזום בידי מדינות "ציר הרשע" – איראן, עיראק, סוריה וצפון קוריאה.

ועד הטמנת מטעני חבלה בשני בתי עסק של רשת מרכס וספנסר (18.8.1968) בלונדון. רק מאוחר יותר נכנסו ארגוני טרור נוספים לזירת המבצעים, אך גם אז ועד סוף דצמבר 1969, המשיך ארגון חבש להיות הדומיננטי בשטח. מעיון בטבלה 1 עולה כי החזית חבש ופת"ח / ספטמבר השחור ביצעו את מרבית פעולות הטרור ויחדיו ביצעו 91 פעולות לעומת 45 שביצעו כל יתר הארגונים יחדיו. דהיינו – שני-שלישים מכלל הפעולות בוצעו בידי שני ארגונים אלה לבדם. גם דגם הפעולה של שני ארגונים אלה היה אלים יותר, מסובך יותר לביצוע ודרש מבצעים רבים יותר, מודיעין עדכני ועורף לוגיסטי מאורגן יותר. כך לדוגמה תקף ארגון חבש ארבעה מטוסים וחטף אותם ב-13 החודשים הראשונים לפעילותו בטרור חו"ל. עובדה זו מעידה יותר מכל על כשירותו המבצעית, על נחישותו ועל השתית המבצעית שהקים.

יעדי הטרור הבינלאומי

אמור, הטרור הפלשתינאי התרכז נגד יעדים ישראליים ויהודיים במערב אירופה. לשם הוא כיוון 117 פעולות לעומת 83 פעולות נגד כל יתר היעדים. מאחר שבסיסם של ארגוני הטרור היה במדינות ערב שארחו בשטחם את מחנות הפליטים הפלשתינאים הרי טבעי שחלק מפעולות הטרור החל או הסתיים במדינות ערביות (28 אירועים).

טבלה 2: יעדי פעולות הטרור בשנים 1978-1968

מרכז אירופה	מערב אירופה	מדינות ערב	דרום אמריקה ואפריקה	קפריסין, תורכיה ואיראן	אסיה	אוסטרליה וצפון אמריקה	ישראל	מרכז אירופה
1	117	28	14	13	14	8	5	1

מפגיע ללמוד מטבלה זו עד כמה מדינת ישראל עצמה לא שימשה כזירה לפעולות הטרור. ישראל השכילה להקים מערכות הגנה שהוכיחו עצמן, יחד עם יחידות אבטחה לשדות התעופה בארץ, בדלפקי אל על בחו"ל, בנמלי הים, בשגרירויות ישראל ובשאר המקומות הרגישים. לאחר חטיפת מטוס אל על לאלג'יר, השכילה מדינת ישראל להקים יחידת אבטחת מטוסים שבה נכללו מטובי הלוחמים של המדינה ובכך הפכה את חברת התעופה הלאומית למאובטחת ביותר בעולם עד היום.

כך הצליחו "רק" חמישה פיגועים להגיע אל יעדים שונים בתוך גבולות המדינה. עם זאת, חלקם היה קשה ומכאיב. הבולט שבהם היה הפיגוע שלו היו אחראים שלושה מחברי ארגון הצבא האדום היפני ובהם קוואו אוקמוטו (30.5.1972). בפיגוע זה עלו שלושת המחבלים על טיסת אייר פרנס מפאריס לתל אביב ועם נחיתתם התרכזו ליד מסוע מזוודות הנוסעים, שבו הייתה מזוודה טעונה כלי

טבלה 1: ארגוני הטרור ומספר הפעולות שביצעו בשנים 1978-1968

אבו נידאל	החזית חוואתמה	צעיקה	ארגון הנוער הלאומי ערבי	יוני השחור	החזית ג'יבריל	החזית חבש	פת"ח / ספטמבר השחור
1	1	3	5	7	11	39	52

ודיע חדד	חזית המאבק העממי	הצבא האדום	קלוס	צבא השחור התורכי	תנועת השחרור הירדנית	בני דרום לבנון	באדר מיינהוף
1	3	8	1	1	1	1	1

אחד המאפיינים החשובים של הטרור הפלשתינאי עד ימינו הוא בהיותו מבוצע בידי מספר ארגונים. על-פי הרישומים השתתפו עשרה ארגוני טרור פלשתינאים שונים בטרור בחו"ל נגד מדינת ישראל ונגד ארגונים יהודיים. אל עשרת הארגונים הפלשתינאים חברו שישה ארגוני טרור בינלאומי נוספים. התאגדות זו (לה הצטרפו מספר ארגונים שעניינם לא היה בישראל כלל) נקראה, מאוחר יותר, בשם "אינטרנציונל הטרור".

החלוץ בביצוע פעולות טרור בינלאומי היה ארגון החזית של ג'ורג' חבש. ארגון זה ביצע את שבעת הפיגועים הבינלאומיים הראשונים – מחטיפת מטוס אל על (29.7.1968)

נשק ורימונים, ופתחו באש ללא אבחנה. באש זו נהרגו בסופו של דבר 28 נוסעים ו-74 נפצעו. שניים מהמחבלים היפנים התאבדו משאזלה תחמושתם ואוקמוטו נתפס, נשפט ונכלא. בסופו של דבר שוחרר אוקמוטו ב"עסקת גיבריל" (21.5.1985).

כאן עולות מספר שאלות המתייחסות למהות הפיגועים: מה עלה בגורל המפגעים? בחסות מי הם פעלו ומה היה הגיבוי המדיני שבחסותו פעלו? האם חסות זו הבטיחה לחלצם אילו נתפסו? האם לפי חישוביהם של מתכנני הפיגוע היו סיכוייהם לחזור בשלום סבירים? (בכך הייתה המוטיבציה של המפגעים גוברת).

מתוך שפע הנתונים שבידינו ידוע כי מתוך 91 מפגעים שגורלם ידוע, רק עשרה נהרגו ונפצעו בעת הפעולה. 34 נתפסו ונכלאו ו-17 הנותרים נמלטו. עם זאת, הרי מי שנתפסו ונכלאו, ברוב המקרים, שוחררו בעקבות לחץ ארגוניים או עקב פיגוע מיקוח. יחס סלחני כזה אפיין את רוב מדינות אירופה וכיום אנו יכולים לקבוע בוודאות כי הדבר נבע מעסקה שעשו ממשלות אירופיות כדי למנוע התקפות טרור נוספות בעתיד (כך האמינו לפחות).

יוצאות מן הכלל ביחסן למפגעים היו, לדוגמה, סוריה ותורכיה. בסוריה הוצאו להורג שלושה מחבלים שתקפו (ספטמבר 1976) את מלון סמיראמיס וגרמו לאבידות בנפש ולפצועים. מאז עשתה סוריה דרך ארוכה ביחסה לטרור ולמפקדותיו בשטחה. יוצאת דופן שנייה הייתה תורכיה אשר בשטחה תקפו שני מחבלים (אוגוסט 1976) מטוס אל על. מחבלים אלה נתפסו ונדונו למאסר עולם.

מדיניותה של ממשלת ישראל הייתה עקבית והועמדה במבחן מספר פעמים. הבולטת והמפורסמת בדוגמאות הייתה חטיפת מטוס "אייר פרנס" והמבצע ההרואי לשחרור נוסעיו באנטבה. מדיניות זו קבעה את הכלל ולפיו אל לה לישראל להיכנע לדרישות הטרוריסטים ויש לעמוד מול דרישותיהם בצורה נחרצת. מחבל שפוגע במטרה ישראלית או יהודית צריך שיידע כי לא ייצא מפעולה זו בשלום וכי מדינת ישראל ושליחיה ירדפו אחריו בכל מקום בו ימצא מחסה.

טבלה 3: גורל המבצעים בפעולות טרור חו"ל

נהרגו ונפצעו	נתפסו ונכלאו	נתפסו אך לא נכלאו	נמלטו	גורשו	לא נתפסו	סה"כ
10	34	22	14	7	4	91

ציוני דרך בטרור הפלשתינאי

ארגוני הטרור הפלשתינאים נזקקו לשלוש שנים מרגע הקמתם ועד לתחילת פעילות הטרור שלהם בחו"ל. שיטת פעולתם בחו"ל הייתה בדרך כלל פנייה אל מהגרים פלשתינאים שהתבססו בארצות זרות וגיוסם לפעולות הטרור. שיטה זו חסכה זמן, אמצעים, הכנת

תיעוד מבצעי והקמת רשת סייענים מקומיים שהשתלבו בסביבתם.

מהרגע שבו נפתח מעגל טרור בחו"ל גדל באופן דרמטי מספר פעולות הטרור שיזמו הארגונים. לגידול זה היו מספר סיבות:

1) ההד הבינלאומי שליווה פעולות טרור אלה. טרור חו"ל הינו אטרקטיבי ו"מצטלם" טוב על מסכי הטלביזיה ומעל דפי העיתונים החשובים בעולם. הד זה הביא את הטיעון הפלשתינאי לכל בית במערב.

2) האווירה הבינלאומית ששררה בשנות ה-60-70 גילתה אהדה ל"לוחמי חופש". אווירה זו ראתה בסלחנות תקיפת מטרות "קפיטליסטיות" (עמן זוהתה מדינת ישראל) בידי ארגונים רדיקליים וקבוצות "נדכאות". אלה היו השנים של ההפגנות הגדולות נגד מלחמת וייטנאם, הפגנות הסטודנטים האנרכיסטים בהנהגתו של "דני האדום" בצרפת וקבוצת "באדר-מיינהוף" בגרמניה.

3) הבלבול, חוסר האונים וחוסר התיאום בקרב ארגוני הביון במערב לנוכח פעולות הטרור שרבו בשטחן ונתמכו בידי שירותי הביון המזרחיים.

4) העדפה של פעולות טרור חו"ל מלאות ה"הוד וההדר". גם העיסוק עם ארגוני טרור זרים הועדף על-ידי ארגוני הטרור הפלשתינאים על פני המלחמה האפורה והמתסכלת דרך הגבולות היבשתיים "הנעולים" בידי צה"ל.

בטרור הפלשתינאי בחו"ל מצויים מספר ציוני דרך בולטים. כזה היה ספטמבר 1970 (ספטמבר השחור). ב-6 בספטמבר 1970 נחטפו, במבצע מתואם, שלושה מטוסים. אחד מהם פוצץ בקהיר והשניים האחרים הובאו לזרקא שבירדן. פעולה זו הוכתרה בהצלחה מרשימה לחוטפים. כל דרישותיהם נענו בחיוב וחברייהם הכלואים בבתי כלא באירופה שוחררו על פי דרישתם. עם זאת, המלך חוסיין חשש מאובדן השליטה בארצו ובמבצע צבאי גדול ומאורגן הכה הלגיון הידני בארגוני המחבלים שהתבססו במחנות הפליטים. לפי הערכות שונות נהרגו בקרבות אלה יותר מ-5,000 פלשתינאים.

משחוסלו בסיסייהם בירדן נאלצו ארגוני הטרור הפלשתינאים לחפש בסיסים חדשים ואותם מצאו במחנות הפליטים בלבנון. עד להתבססות ארגוני הטרור בשטחה הייתה לבנון ארץ בעלת אופי מערבי שכלכלתה התבססה על מסחר בינלאומי, תיירות ונופש (עם דגש על עשירי סעודיה והמפרץ הפרסי שהגיעו לנפוש ולהתהולל בה) ושרותי בנקאות בינלאומיים. גבולה עם מדינת ישראל היה עד אז גבול שקט והחיים בכפרי הדרום היו נינוחים למדי. כניסתם של ארגוני הטרור ללבנון והפיכתה לבסיס לפעולותיהם יצרה מציאות של מדינה בתוך מדינה, ערערה את הסדר החברתי בין העדות, הביאה להתערבות של שכנתה הברוטאלית ממזרח והביאה למשבר שממנו טרם החלימה לבנון עד עצם היום

בספטמבר 2001, אך נכשל כישלון מהדהד שחייב מהפכה נוספת באבטחת התחבורה האווירית.

טבלה 4: פעולות הטרור האווירי לפי שנים

1978	1977	1976	1975	1974	1973	1972	1971	1970	1969	1968
2	4	20	8	14	40	32	15	12	15	2

סיכום

הטרור הפלשתינאי הבינלאומי לא הסתיים בשנת 1978 ואף לא בעקבות תוצאות מלחמת לבנון (יוני 1982) שבעקבותיה גורש אש"ף מלבנון. מה שהשתנה הוא מידת מעורבותם של ארגוני הטרור הפלשתינאים בפעולות טרור בינלאומי. מעורבות זו הלכה והצטמצמה כתוצאה ממלחמת חרמה אותה ניהלה מדינת ישראל נגד ארגוני הטרור בבירות ואירופה ובפשיטות צה"ל ללבנון, ואחר כך לתוניס, כדוגמת מבצע "תשורה", בסוף דצמבר 1968, שבו כוחות של צה"ל בפיקודו של קצח"ר, תא"ל רפאל איתן, פשטו במסוקים על שדה התעופה של בירות, והשמידו 14 מטוסים של חברות תעופה ערביות. פעולת קומנדו נוספת הייתה פעולת "אביב נעורים", בלילה שבין 9 ל-10 באפריל 1973, שבה פגעו לוחמי עילית של צה"ל בכמה מראשי ארגוני הטרור ששהו בבתייהם ובמפקדותיהם בבירות.

מטוסי אל על בארץ ובעולם מוגנו בכמה קווי הגנה בעקבות פעולות טרור כמו פעולת הטרור של קוזו אוקמוטו וחבריו. שומרים חמושים הוצבו עליהם. המשטרות המקומיות תגברו כוחן בעקבות שיתוף הפעולה הגובר בין השירותים, ומל"מ נאסף על חשודים באופן שוטף. לפי דיווחים בעיתונות חוץ הוצבו מאבטחים חמושים גם באניות נוסעים ישראליות ובעקבות הפיגוע הרצחני באניית הנוסעים האיטלקית לאורו, שנחטפה בידי ארבעה טרוריסטים פלשתינאים, בפיקודו של הטרוריסט אבו-עבאס, ב-7 באוקטובר 1985 בשייטה במימי הים התיכון. בפיגוע זה הוצא להורג הנוסע היהודי הנכה ליאון קלינגהופר. תוצאות הפעולה הביאו למיגוןן של ספינות נוסעים מערביות בשיטן בקווים רגישים.

פרסומים זרים מוסיפים כי שומרים חמושים הוצבו להגנת שליחי משרד החוץ בחו"ל וכי שגרירויות ישראל מוגנו באמצעי מיגון חדישים, בעקבות השתלטות מחבלים של ארגון ספטמבר השחור על שגרירות ישראל בבנגוק ב-28 בדצמבר 1972.

עם זאת, ההשפעה הרבה ביותר על תבוסת הטרור הפלשתינאי הבינלאומי הייתה בעקבות החלטת הקבינט (ועדת X), בראשות גולדה מאיר, לפעול נגד הטרור הפלשתינאי הבינלאומי באמצעות יחידות סודיות של המוסד. אחרי רצח הספורטאים הישראליים באולימפיאדת מינכן החל המוסד להפעיל את חוליית כידון כנגד ראשי הטרור באירופה. תוך מספר חודשים חוסלו בירי או באמצעות מטעני נפץ כמעט

הזה. העברת הבסיס הטרוריסטריאלי של ארגוני המחבלים ללבנון לוותה בגידול מהיר במספר פעולות הטרור שלהם בחו"ל. בין השנים 1971-1972 עלה המספר ביותר מ-100 אחוזים ובשנת 1973 עלה המספר פעם נוספת בכשליש.

ציון דרך נוסף הייתה מלחמת יום הכיפורים. תוצאות המלחמה הפחיתו את מספר פעולות הטרור בחו"ל מ-40 בשנת 1973 עד ל-14 בשנת 1974 ועד לשמונה בלבד בשנת 1975. ההסבר לכך נעוץ בעובדה כי המזרח התיכון עבר "הלם" מן המלחמה ומתוצאותיה, הלם שנוסף למכה הצבאית אותה ספגו חלק ממדינות ערב והפחית את המוטיבציה לעיסוק בטרור.

עם זאת, ציון הדרך המשמעותי ביותר – מבחינת דעת הקהל הבינלאומית וההשפעה המוראלית על ארגוני הטרור ותומכיהם – היה חטיפת מטוס אייר פרנס ופעולת כוחות צה"ל באנטבה (3-4 ביולי 1976). ממשלת ישראל החליטה שלא להיכנע לדרישות החוטפים ושלחה כוחות קומנדו בהיקף נרחב ולמרחק של אלפי ק"מ מגבולות המדינה למבצע דרמטי ללא תקדים. במבצע זה הוכיחה מדינת ישראל כי אפשר להביס טרור גם אם המרחק ליעד הוא רב וגם אם הוא על אדמה זרה ועוינת – כל זה בשילוב של נחישות מדינית, שימוש ביחידות עילית, מודיעין מעולה, העזה ודמיון. מאז אותה פעולה הרואית נחלשו יכולות צה"ל ומערכת הביטחון לחזור על פעולות דומות (די אם נזכיר את הפעולה הכושלת לחילוץ נחשון וקסמן) ושוב לא נראה כי קיימות התעוזה והנחישות לקחת סיכון דומה.

פעולת אנטבה שימשה מודל למדינות נוספות. כך, לדוגמה, הקימה גרמניה יחידה מיוחדת למלחמה בטרור, יחידה שקצרה פרי בעת ההתערבות בחטיפת מטוס לופטהאנזה ב-13 באוקטובר 1977. מטוס זה נחטף על-ידי ארבעה חוטפים, חברי כנופיית באדר-מיינהוף והובא למוגדישו שבקרן אפריקה. היחידה הגרמנית שכונתה GSG-9 הייתה יחידת קומנדו שהתמחתה במלחמה בטרור ובחוטפי מטוסים. היא נחתה בחשאי בשדה התעופה של מוגדישו ב-17 באוקטובר ותוך פחות משעה פרצה למטוס, השתלטה עליו וחיסלה שלושה חוטפים והרביעי נפצע קשה. מבצע מבריק זה עמד מול הכישלון המדהדד של המשטרה הגרמנית בטיפול בחטיפת הספורטאים הישראליים באולימפיאדת מינכן ב-5.9.1972. מדינות נוספות למדו ממדינת ישראל את מודל ההפעלה של מאבטחי מטוסים בחברות התעופה שלהן, כדוגמת רשויות התעופה האזרחית האמריקנית שסבלו מחטיפות מטוסים רבים לקובה. ואכן, מאז מבצע אנטבה אנחנו רואים הפחתה הדרגתית של מספר פעולות הטרור האווירי מחשש להתערבות מאבטחים חמושים. מספר פעולות הטרור האווירי פחת, וחברות התעופה ה"מועדות" להיפגע החלו להשקיע מאמצים רבים בסינון נוסעים חשודים, התקינו מערכות שיקוף לכבודת הנוסעים והנהיגו אבטחה חמושה על הקרקע ובאוויר. כל המכלול של אבטחת המטוסים הועמד פעם נוספת במבחן, ב-11

המשתכלל הקל על ניטור תנועת מחבלים בתיעוד מזויף וכיום מובזקות התראות, תיעוד ותמונות במקוון במחשבים של שירותי הביון ומשם - "באפס זמן" - למסופים של אנשי בקרת הגבולות.

ככל שמתרבה התחכום בפעולת שירותי הביון ונלמדות דרכי הפעולה של ארגוני הטרור (דפ"א) כך משתכללות גם דרכי הפעולה של הטרוריסטים. השימוש בטכנולוגית העל זולג חיש קל לידיים פרטיות ומהן למדינות ולארגוני טרור. השפעת פעולות ארגוני הטרור (והמובילות כיום בשטח זה הן קבוצות המזוהות עם אלקעידה) על חיי היומיום גוברת והולכת. פגיעת הטרור הפכה להמונית יותר ואיומיו למוחשיים יותר במיוחד מאז מתקפת ה-11 בספטמבר 2001 על מגדלי התאומים בניו יורק ועל הפנטגון בושינגטון. ישראל עומדת כיום מול מתקפת טרור מתוחכם יותר, מצויד יותר ונהנה מעורף אסטרטגי עמוק יותר כמו איראן וסוריה. החיזבאללה מצפון, החמא"ס והג'יהאד האסלאמי, הפכו כבר לאיום אסטרטגי המחייב את מדינת ישראל לשנס מותניים ולפעול בדרכים שונות וחדשות אך בנחישות שאפיינה את מדינת ישראל בעבר. ■

כל משתפני פעולת הטרור במינכן וכן נערך מצוד דמים אחרי ראשי טרור של הארגונים הפלשתינאים בחו"ל. למרות תקלות קשות, כמו הטעות בזיהוי המלצר המרוקני אחמד בושיקי בעיירה הנורבגית לילהאמר ומאסרם של מספר חברי חוליית המוסד, לא פסק המרדף. נורבגיה, כמו גם רבות מארצות אירופה, הבינה את חשיבות הפעולה והתייחסה לאנשי המוסד שבידה בסלחנות. בתקלות מבצעיות אחרות נרצחו איש המוסד במדריד, ברוך אופיר, והנספח האווירי בושינגטון, אל"מ ג'ו אלון. רוצחיהם לא נתפסו מעולם. בדרך זו חוסלו כמה עשרות מראשי הטרור הפלשתינאי בחו"ל ונחשפה תשתית הפעולה שלהם. גם אם לחלקם נמצא מחליף, הרי שהשלטונות המקומיים שוב לא היו סלחניים למעשיהם והאימה שהוטלה עליהם לא אפשרה להם פעולה חופשית בקנה מידה דומה לפעולתם בעבר. ברשימה זו נסקרו אמצעים הגנתיים והתקפיים שנקטה מדינת ישראל במלחמתה בטרור הבינלאומי. אמצעי נוסף הוא איסוף מידע מודיעיני והפצתו לארגוני ביון מערביים ששיתפו פעולה במאבק בטרור. פרופיל הטרוריסט אופיין עבור משטרת הגבולות והמאבטחים, במיוחד בעת מעבר בשדות תעופה ובמעברי הגבול הבינלאומיים. תנועת המחבלים נוטרה וברגע שנחשדו - נחשפו ונעצרו. המחשוב